

**Fundació de Ciències
Farmacèutiques de les Illes Balears**

CAMPANYA D'EDUCACIÓ SANITÀRIA SOBRE ELS MEDICAMENTS

Palma, juliol 2003

**PROJECTE PRESENTAT PER LA
FUNDACIÓ DE CIÈNCIES
FARMACÈUTIQUES DE LES ILLES
BALEARS
A LA FUNDACIÓ "la Caixa",
PER A LA SEVA APROVACIÓ I POSTERIOR
DESENVOLUPAMENT ALS CENTRES DE
MAJORS DURANT L'ANY 2004**

Directores:

**Sra. Teresa Bonnín Sánchez
Dra. Isabel Llopart Alabern**

Coordinadores:

**Sra. M. José de Juan
Dra. Gemma Melero
Sra. Teresa Falomir**

INDEX

1. INTRODUCCIÓ

2. OBJECTIUS DE LA CAMPANYA

3. PROGRAMA

3A. SESSIÓ PRIMERA

3B. SESSIÓ SEGONA

4. METODOLOGIA

5. PRESSUPOST

1.INTRODUCCIÓ

L'esperança i la qualitat de vida han augmentat de forma espectacular en els últims 100 anys, basta recordar que l'expectativa de vida a l'any 1890 era de 35 anys.

Així com existeixen factors que hi han contribuït, en aquest fet, com són l'alimentació i la higiene, no hi ha cap dubte sobre la gran importància que també hi han tingut els medicaments:

- Antibiòtics i vacunes han ocupat un paper decisiu en la lluita contra malalties que fa uns anys eren causa de mort.
- Síntesi d'insulina, gràcies a la qual els diabètics poden dur una vida pràcticament normal.
- Analgèsics que ens ajuden a alliberar-nos tant d'aquest incòmode mal de cap com dels forts dolors associats a traumatismes
- Anticancerosos, cada vegada més potents i que estan plantejant una dura lluita contra el càncer.

La medicació en els ancians exigeix una atenció especial, ja que aquest grup presenta algunes característiques especials que es deriven de la capacitat de resposta de l'organisme, de l'aparició de major nombre de malalties, de la dificultat de diagnosticar i separar la malaltia dels processos propis de la vellesa i de les condicions psíquiques de l'ancià.

L'edat és un dels factors que influeix en la resposta de l'organisme als fàrmacs.

Amb l'edat en el nostre organisme es produeixen canvis progressius que poden afectar la resposta dels medicaments:

- Els ronyons i el fetge són menys eficaços perquè els mecanismes d'eliminació són més lents.
- A l'ancià és freqüent la presència de diversos problemes mèdics, tant aguts com crònics, cosa que dóna lloc a un consum elevat de medicaments.
- Les condicions físiques poden estar disminuïdes: problemes de visió, memòria, habilitat manual, masticació, etc.

Conseqüències:

- Major predisposició a reaccions adverses als medicaments.
- Major risc d'interaccions com a conseqüència del consum de diversos medicaments alhora.
- Major sensibilitat als medicaments.
- A vegades és necessari disminuir la dosi.
- Falta de comprensió dels tractaments, el que comporta errors en la presa de medicaments i a un incompliment de les instruccions rebudes.
- Dificultat per a obrir determinats envasos.

Així, el consum de medicaments augmenta substancialment entre els 65 i 80 anys d'edat. Com a mitjana, aquest grup de població sol prendre tres vegades més medicaments amb recepta que les persones més joves i, evidentment, com més administració de fàrmacs, major és la possibilitat que sorgeixin els efectes no desitjats, com interaccions farmacològiques i altres efectes secundaris.

Són moltes les urgències ateses als centres hospitalaris que deriven de l'ús inadequat de medicaments, i des d'aquesta perspectiva resulta evident la necessitat de familiaritzar el pacient amb el coneixement dels medicaments, ajudant-lo a entendre el seu significat, els tipus existents en el mercat, facilitar-li la comprensió dels prospectes, les formes d'administració, les possibles reaccions adverses, les interaccions, etc.

És un fet constatat que els medicaments són un instrument valuósíssim en la prevenció i curació de les malalties, però també és cert que si el seu ús no és l'adequat, poden perdre part de la seva eficàcia o fins i tot ocasionar perjudicis per a la nostra salut.

És per això, importantíssim, que els usuaris disposin d'una informació i formació adequada sobre els medicaments. No hem d'oblidar que l'èxit de qualsevol tractament depèn de 3 persones: metge-farmacèutic-pacient.

2. OBJECTIUS:

Amb l'objectiu de millorar el compliment farmacològic, d'assegurar un ús racional del medicament i disminuir els problemes relacionats amb els fàrmacs, aquesta campanya pretén respondre a les preguntes que es fan els nostres majors:

- Què és un medicament?
- Com actua, i com prendre'l?
- Com es conserven?
- Què és important entendre dels prospectes?
- Què passa quan es prenen diversos fàrmacs?
- Què són els efectes adversos o quines interaccions existeixen?

3. PROGRAMA

Es presenta un curs de 2 sessions teòriques, adreçat a les persones majors, que s'impartirà particularment a cadascun dels centres de persones majors, a raó d'una sessió per setmana a cada centre i, simultàniament, a dos centres per setmana:

Sessió primera: “Coneguem els medicaments”
Sessió segona: “Polimedicació a la tercera edat”

Els programes de cada sessió s'ajustaran als objectius perseguits.

3.A Sessió primera

El temari que s'impartirà:

CONEGUEM ELS MEDICAMENTS

1- Definició de medicament

- Què és un medicament
- Composició: principis actius i excipients
- Característiques dels excipients
- Formes farmacèutiques.

2- Tipus de medicaments comercialitzats

- Especialitats farmacèutiques
- Medicaments genèrics
- Fórmules magistrals
- Medicaments amb o sense recepta: les EFP

3- Informació sobre medicaments

- El prospecte
- Ús adequat dels medicaments: informació
- El prospecte: estructura i característiques

4- Administració de medicaments

- Formes farmacèutiques: vies d'administració
- Via oral: generalitats
- Via parenteral: indicació, característiques i tipus
- Via tòpica: característiques
- Via transdèrmica: peculiaritats i avantatges
- Via intranasal: característiques
- Via rectal: tipus i indicacions
- Via inhalatòria: característiques

5- Recomanacions per a l'administració de medicaments

- Administració oral: recomanacions
- Administració tòpica: recomanacions
- Conservació del medicament: recomanacions

6-Consum responsable. Objectiu: ús adequat del medicament.

- Etapes prèvies a la presa del medicament
- Responsabilitat del pacient per aconseguir l'objectiu
- Què no s'ha de fer: ús inadequat del medicament

3B. Sessió segona

POLIMEDICACIÓ A LA TERCERA EDAT

Medicaments i envelliment

- Què ocorre quan s'administra un medicament
- Canvis fisiològics a la tercera edat
- Com afecten aquests canvis als medicaments

Polimedicació

- Definició
- Causes de la polimedicació
- Conseqüències: problemes derivats

Reaccions adverses als medicaments

- Per què es produeixen
- Quines són les més freqüents. Podem evitar-les?
- Com?
- Col·laboració amb el pacient

Interaccions dels medicaments

- Interaccions entre medicaments
- Interaccions amb aliments
- Consells interaccions amb l'alcohol

Seguiment farmacoterapèutic

- Programes d'atenció farmacèutica
- Sistemes individualitzats de dosificació SID

4. METODOLOGIA

La metodologia proposada per a la consecució dels objectius de la campanya serà la de la realització de dues sessions explicatives en les quals utilitzarem mitjans audiovisuals elaborats amb programa Power-Point. L'exposició es realitzarà amb la utilització d'un canó de projecció o un projector de diapositives.

El material necessari és el següent:

- Canó de projecció i ordinador portàtil
- Projector de diapositives i diapositives del temari
- Pòsters informatius de la campanya.

S'intentarà que les conferències siguin interactives, que els pacients portin els seus medicaments i comprovar si els empren correctament, si saben quan els han de prendre, si poden existir interaccions etc.

Les sessions seran impartides per farmacèutics preparats per al tema, seleccionats pel Comitè Científic de la Fundació de Ciències Farmacèutiques.